

Du som rapporterar i Artportalen – glöm inte häckningskriterierna!

Fyndegenskaper *
Artnamn: * Talgoxe (i) Ändra art x
Parus major Linnaeus, 1758
Osäker artbestämning
Cosportan

Info: Idag | Igår | Nollställ | Nu | Senaste
Startdatum: * 2019-03-12
Slutdatum: * 2019-03-12
Starttid: HH-MM
Sluttid: HH-MM

Antal: 6
Enhet: Ej för vald art
Ålder/stadium: Aktivitet
Kör:
Aktivitet:
Metod:
Publik kommentar: bo, ägg/ungar
bo, hörda ungar
misslyckad häckning
varnande
äggskal
föda åt ungar
Intressant kommentar
Ej återfunnen
Bestämningmetod: bär extremt säck
besöker bebott bo
pullnryggen äggas ungar
nyligen serverat luo
svledningsbetende
bobygge
nervfäskar
upprörd, varnande
bubesök?
parning/parningsceremonier
permanent revir
per i lämplig häckbiotop
speisning
Privat kommentar:
Skydda t.o.m.:
Längd (mm): Ej för vald art
Vikt (g): Ej för vald art
Höjd (m ö.h.):
Fyndplats *
Sjöba
Koordinata
Huvudort
Karta Ny i
Favoriter:
Sök fyndplats:
Sjöbäckens

FOTO: MONICA AHLBERG

Här är det definitivt fråga om kriterium 1 ("Bo, ägg/ungar") – det gäller bara att räkna alla ungarna som knipponan har omkring sig...

Artportalen – här finner du rutan med häckningskriterier.

"Häckningskriterier" låter sådär lagom träaktigt. Men att sådana uppgifter läggs in i Artportalen i samband med rapportering ökar värdet av observationerna högst väsentligt. Det finns sammanlagt 20 olika kriterier, som vi här berättar mer om.

AV HANS-GEORG WALLENTINUS

DU PASSERAR EN rödstjärt på din försommarpromenad och rapporterar observationen i Artportalen, med uppgift om kön, plats och tid. Det är så du brukar göra. Men vänta nu... du kanske skulle ha rapporterat en sak till: att den blev väldigt upprörd så fort du kom i närheten.

En uppgift som denna kan tyckas vara ointressant, men så är inte alls fallet. Att fågeln blev upprörd tyder på att den hade ett bo alldeles i närheten. Upprördheten visade därigenom på ett troligt häckningskriterium.

TRE NIVÅER – 20 KRITERIER

I Artportalen gömmer sig häckningskriterierna under den

ganska intetsägande rubriken Aktivitet (se placeringen i rapportformuläret ovan). De är 20 till antalet och indelade i tre nivåer: "Möjlig häckning", "Trolig häckning" och "Säker häckning". Tabellen på sidan 38 beskriver vilka häckningskriterierna är och var gränserna går mellan de olika nivåerna.

För att återvända till din rödstjärt skulle det alltså ha varit av värde om du också gått in under Aktivitet och valt nummer 14: "Upprörd, varnande".

Framför allt är det vid de inventeringar som görs inom ramen för Svensk Fågeltaxering som noggrann rapportering sker av eventuella häckningskriterier. Det är framför allt nivåerna "Trolig" och "Säker" som bedömningarna lutar sig mot.

RAPPORTERA FRÅN TRÄDGÅRDEN!

Men även den som har fåglar i trädgården kan göra en värdefull insats genom att rapportera exempelvis kriterium 5: "Äggskal" ("Säker häckning"), kriterium 12: "Bobygge" ("Säker häckning") och kriterium 16: "Parning" ("Trolig häckning").

"Vanliga" fåglar rapporteras mer sällan än ovanliga eller sådana som tilldrar sig ett intresse. Jag jämförde rapporter av sångsvan och talgoxe i Vallentuna kommun 2018, där något kriterium för säker häckning hade angivits. Av sångsvan fanns 20 sådana rapporter och av talgoxe 4. Rimligen borde det ha funnits många gånger fler rapporter av talgoxar. Tre av

FOTO: MONICA AHLBERG

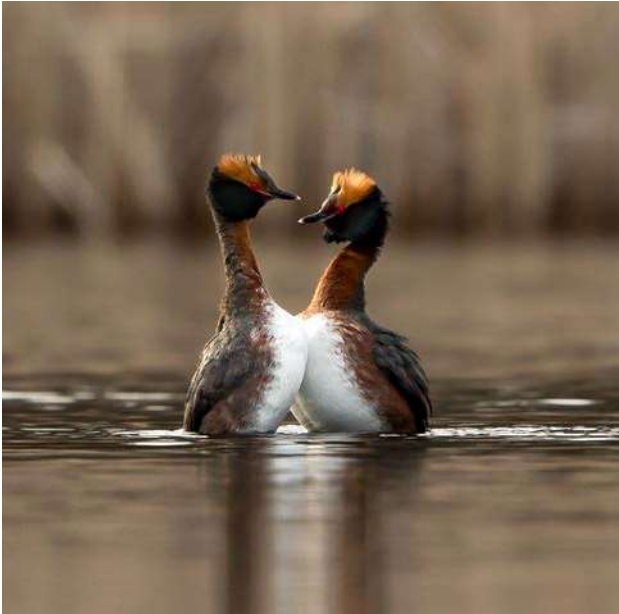
Kriterium 1: "Bo, ägg /ungar". Skäggdopping med två ägg. Observera att fotot är taget på långt avstånd för att inte störa.

FOTO: GUN HAMMER

En bofinksunge har landat på taket. Kriterium 9: "Pulli/Nyligen flygga ungar".

FOTO: NICLAS AHLBERG

Glöm inte att rapportera under Aktivitet om du ser en parningsceremoni som den här (kriterium 16: "Parning /parningsceremonier").

de fyra rapporterna hade kriterium 6, "Föda åt ungar", och det är nog det kriterium som är lättast att konstatera hos trädgårdsarterna.

Här kan du som rapporterar från trädgården eller ditt bostadsområde göra en viktig insats genom att rapportera även vanliga arter.

ÄVEN MISSLYCKAD HÄCKNING ETT KRITERIUM

Något som är värt att tänka på är att också kriterium 3: "Misslyckad häckning" är ett kriterium för säker häckning. Det pågick för några år sedan en diskussion om misslyckade häckningar och om dessa verkligen skulle ses som tecken på säker häckning. Men eftersom häckningen påbörjats betraktas sådana som ett gott indicium.

Naturligtvis kan det diskuteras om ett kriterium hamnat i rätt bedömningsgrupp. Jag skulle till exempel önska att "Ruvfläckar" betraktades som ett säkert kriterium. Men den

FOTO: EVA STENÅNG LINDQVIST

Kriterium 10: "Nyligen använt bo". Törnsångare häckade här i all avskildhet, men nära gräsmattan.

FOTO: NIKOS SRETIS

En röstjärthona med mat i näbben. Kriterium 6: "Föda åt ungar".

här indelningen har använts under lång tid och verkar ha fungerat.

"SPEL/SÅNG" – VIKTIGT ATT RAPPORTERA RÄTT

Under flyttningstider kan det vara svårt att veta om fågeln har ett permanent revir (kriterium 17) eller inte på platsen om man hör den sjunga.

Är man osäker är det bättre att inte rapportera "Spel/

FOTO: NICLAS AHLBENSJÖN

En sjungande törnsångare, dessutom i en miljö där den kan tänkas häcka. Kriterium 19: ”Spel/sång”.

sång” utan istället använda något av de andra kriterierna i listan, till exempel ”Stationär”. Och så skriver man i kommentaren att fågeln sjöng.

Förr fanns även aktiviteten ”Sång – ej häckning”, eftersom en del arter sjunger även under andra perioder än häckningstiden, typ strömstare och varfågel. Men det kriteriet är borttaget.

ÄVEN SKYDDADE ARTER KAN RAPPORTERAS

Det finns ett antal arter som är skyddade från att visas offentligt i Artportalen om något häckningskriterium har angivits, till exempel berguv eller havsörn och andra rovfåglar.

Många drar sig för att rapportera sådana arter, eftersom de är oroliga för att uppgifterna ska locka äggrövare till trakten. Men rapporter av skyddade arter blir automatiskt osynliga om man anger något av häckningskriterierna. De kan alltså inte ses i Artportalen. Det här gäller bara de 20 häckningskriterierna. Om rapporten anger något av de andra kriterierna visas däremot observationen.

Det finns visserligen en ruta med rubriken ”Visa skyddade fynd” i Artportalen, som syns om man är inloggad. Om observationen är skyddad kan bara personer som har speciellt tillstånd se den, plus observatören själv (när han / hon är inloggad i Artportalen). Personalen på ArtDatabanken kan naturligtvis också se observationen.

Mer information finns i Artportalens användarmanual. Den som vill veta mer om Svensk Fågeltaxering går in på www.fageltaxering.lu.se. ■

Häckningskriterier – Fåglar	Aktivitet nr.	Bedömning
Bo, ägg/ungar	1	Säker häckning
Bo, hörda ungar	2	
Misslyckad häckning	3	
Ruvande	4	
Äggskal	5	
Föda åt ungar	6	
Bär ekskrementsäck	7	
Besöker bebott bo	8	
Pulli/nyligen flygga ungar	9	
Nyligen använt bo	10	
Avledningsbeteende	11	
Bobygge	12	
Ruvfläckar	13	Trolig häckning
Upprörd, varnande	14	
Bobesök?	15	
Parning/parningsceremonier	16	Möjlig häckning
Permanent revir	17	
Par i lämplig häckbiotop	18	
Spel/sång	19	
Obs i häcktid, lämplig biotop	20	